

عنوان قراردادی : قرآن، فارسی - عربی
عنوان و نام پدید آور : قرآن حکیم همراه با ترجمه، شرح آیات منتخب و فهرست موضوعی، ویژه دانش آموزان / محقق و نگارنده ی ترجمه و نکات و توضیحات

محمد فقیهی رضایی،
مشخصات نشر : تهران : موسسه فرهنگی جهان رایانه کوثر ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری : ۱۲۷۰ ص.
شابک : ۳۲۰۰۰۰۰-۳-۳۲۰-۵۲۲-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : فارسی - عربی.
یادداشت : عنوان دیگر : قرآن کریم.
شماره افزوده : فقیهی رضایی، محمد، مترجم
شماره افزوده : مرکز طبع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران
رده ی کنگره : ۱۳۹۲ / ۷ / ۶۶ / ۵۹ BP
رد بنده دیوبند : ۲۹۷/۱۴۱ :
شماره کتابشناسی : ۳۴۳۳۳۳۳۳

شماره

عنوان: قرآن حکیم همراه با ترجمه، شرح آیات منتخب و فهرست موضوعی، ویژه ی دانش آموزان
طراح : شورای تحقیق مرکز طبع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران
انتخاب موضوعات: آقایان: محمد بابایی، بابی بابایی، رتضی، رتضی، علیرضا چیدری :
و خانم ها: مهرناز شهنازی - عربی
کدگذاری و هوشمندسازی برای قلم قرآنی : موسسه فرهنگی جهان رایانه کوثر
تصحیح و آماده سازی رایانه ای : مرکز طبع و نشر قرآن، جمهوری اسلامی ایران
ناشر : موسسه فرهنگی جهان رایانه کوثر
نوبت و تاریخ چاپ : اول - پائیز ۱۳۹۴
قطع : وزیری
شمارگان : ۵۰۰۰ جلد
هزینه : ۳۲۰۰۰ تومان
شابک : ۳۲۰-۵۲۲-۹۶۴-۹۷۸

بسم الله الرحمن الرحيم
أنا نحن نزلنا الذكر وأنا لملحفظون

این مصحف شریف، شامل «سی جزء کامل» با مشخصات زیر، تصحیح و برپایی شده چاپ آن با رعایت مقررات اعلام شده از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی توسط انتشارات موسسه فرهنگی جهان رایانه کوثر، بلامانع است:

خط: حروف چینی رایانه‌ای (براساس خط عثمان طه)

ترجمه و شرح آیات: مرکز اطلاع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران

قطع: وزنی

تاریخ و نوبت چاپ: ۱۳۹۴ - ۱۳۹۳

تعداد: ۵/۰۰۰ عدد

محل چاپ: قم - چاپخانه بزرگ قرآن - نیم (اسوه)

شماره پرونده و تاریخ صدور مجوز: ۱۳۹۴/۸/۱۳ - ۱۳۹۳/۸/۱۳

شماره مجوز: ۹۴۸۶۸۱۰۱۱۱۱۹۲۵۰۱۰۰۵۰

تجدید چاپ این مصحف، منوط به صدور مجوز جدید است.

مرکز طبع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران

فهرست آیات السور

الرقم	السورة	الصفحة	الرقم	السورة	الصفحة
١	الفاتحة	١	٣٠	الزوم	٤٠٤
٢	البقرة	٢	٣١	لقمان	٤١١
٣	آل عمران	٥٠	٣٢	السجدة	٤١٥
٤	النساء	٧٧	٣٣	الأحزاب	٤١٨
٥	المائدة	١٠٦	٣٤	سبا	٤٢٨
٦	الأنعام	١٢٨	٣٥	فاطر	٤٣٤
٧	الأعراف	١٥١	٣٦	يس	٤٤٠
٨	الأنفال	١٧٧	٣٧	الصافات	٤٤٦
٩	التوبة	١٨٧	٣٨	ص	٤٥٣
١٠	يونس	٢٠٨	٣٩	الزمر	٤٥٨
١١	الحج	٢٢١	٤٠	غافر	٤٦٧
١٢	يوسف	٢٣	٤١	قصص	٤٧٧
١٣	الرعد	٢٤	٤٢	الشورى	٤٨٣
١٤	إبراهيم	٢٥٥	٤٣	الزخرف	٤٨٩
١٥	الحجر	٢٦٢	٤٤	الدخان	٤٩٦
١٦	النحل	٢٦٧	٤٥	الجاثية	٤٩٩
١٧	الإسراء	٢٨٢	٤٦	الأحقاف	٥٠٢
١٨	الكهف	٢٩٣	٤٧	محمد	٥٠٧
١٩	مریم	٣٠٥	٤٨	الفتح	٥١١
٢٠	طه	٣١٢	٤٩	الحجرات	٥١٥
٢١	الأنبياء	٣٢٢	٥٠	ف	٥١٨
٢٢	الحج	٣٣٢	٥١	الذاريات	٥٢٠
٢٣	المؤمنون	٣٤٢	٥٢	الطور	٥٢٣
٢٤	النور	٣٥٠	٥٣	النجم	٥٢٦
٢٥	الفرقان	٣٥٩	٥٤	القمر	٥٢٨
٢٦	الشعراء	٣٦٧	٥٥	الرحمن	٥٣١
٢٧	الثلث	٣٧٧	٥٦	الواقعة	٥٣٤
٢٨	القصاص	٣٨٥	٥٧	الحديد	٥٣٧
٢٩	العنكبوت	٣٩٦	٥٨	المجادلة	٥٤٢

فهرس بأسماء السور

الرقم	السورة	الصفحة	الرقم	السورة	الصفحة
٥٩	الحشر	٥٤٥	٨٧	الاعلى	٥٩١
٦٠	الممتحنة	٥٤٩	٨٨	الغاشية	٥٩٢
٦١	الصف	٥٥١	٨٩	الفجر	٥٩٣
٦٢	الجمعة	٥٥٣	٩٠	البكة	٥٩٤
٦٣	المنافسون	٥٥٤	٩١	الشمس	٥٩٥
٦٤	النبا	٥٥٦	٩٢	الليل	٥٩٥
٦٥	الطلاق	٥٥٨	٩٣	الضحى	٥٩٦
٦٦	التحريم	٥٦٠	٩٤	الشرح	٥٩٦
٦٧	الملك	٥٦١	٩٥	التين	٥٩٧
٦٨	القلم	٥٦٢	٩٦	العلق	٥٩٧
٦٩	الحاقة	٥٦٦	٩٧	القدر	٥٩٨
٧٠	المعارج	٥٦٨	٩٨	البيينة	٥٩٨
٧١	نوح	٥٧٠	٩٩	الزلزلة	٥٩٩
٧٢	الجن	٥٧٢	١٠٠	العاديات	٥٩٩
٧٣	المرسل	٥٧٤	١٠١	الطارق	٦٠٠
٧٤	المؤثر	٥٧٥	١٠٢	الانشقاق	٦٠٠
٧٥	القيامة	٥٧٧	١٠٣	الاعلى	٦٠١
٧٦	الانسان	٥٧٨	١٠٤	الهجرة	٦٠١
٧٧	المرسلات	٥٨٠	١٠٥	الفيل	٦٠١
٧٨	النبأ	٥٨٢	١٠٦	قريش	٦٠١
٧٩	التارعات	٥٨٣	١٠٧	الماعون	٦٠٢
٨٠	عبس	٥٨٥	١٠٨	الكوثر	٦٠٢
٨١	التكوير	٥٨٦	١٠٩	الكافرون	٦٠٣
٨٢	الانفطار	٥٨٧	١١٠	النصر	٦٠٣
٨٣	المطففين	٥٨٧	١١١	المسد	٦٠٣
٨٤	الانشقاق	٥٨٩	١١٢	الاخلاص	٦٠٤
٨٥	البروج	٥٩٠	١١٣	الفلق	٦٠٤
٨٦	الطارق	٥٩١	١١٤	التاس	٦٠٤

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ
وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

(یونس / ۵۷)

ای مردم، بی گمراهی از سوی پروردگارتان و شفایی برای آنچه (از بیماری‌های روحی که در سینه‌هاست و هدایت و رحمتی (بزرگ) برای مؤمنان، نزدتان آمده است.

سخن گردآورنده

مقدمه

قرآن کریم، نوری است که هرگز خاموش نمی‌شود و راهی است که هر کس در آن قدم گذارد، گمراه نشود؛^۱ همان کلامی که نباید آن را فرقان نام نهاد تا انسان‌ها به وسیله‌ی آن، حق و باطل و حلال و حرام را تشخیص دهند.^۲ آری، قرآن، شفای دردها، سرچشمه‌ی علوم، معدن ایمان، و اساس و پایه‌ی اسلام است.^۳

۱- نهج البلاغه، خطبه‌ی ۱۹۸

۲- برگرفته از دعای چهل و دوم صحیفه‌ی سجاده

۳- برگرفته از نهج البلاغه، خطبه‌ی ۱۹۸

در این حقیقت شکی نیست که انس با قرآن، قلب و روح انسان را نورانی می‌کند، و چه زیباست که جوان مؤمن، نهانخانه‌ی وجود خود را با تلاوت قرآن روشنایی بخشد؛ که در این حال، همان‌گونه که امام صادق علیه السلام فرمودند، قرآن با گوشت و خون او آمیخته می‌شود: «مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَهُوَ شَابٌّ مُؤْنٌ احْتَضَطَّ الْقُرْآنُ بِلَحْمِهِ وَدَمِهِ».^۱

رنج و زحمت و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران با استعانت از حضرت حق و به مدد تعزیری الهی این افتخار را دارد که پس از عرض‌ی شرح آیات منتخب، ویژه‌ی علوم علامت‌مندان به قرآن، این بار نسخه‌ی جدیدی از قرآن حکیم را که در برآوردن‌ی شرح آیات منتخب است، برای استفاده‌ی نوجوانان و دانش‌آموزان تهیه و تقدیم دارد.

هدف

چون سنین نوجوانی از طرفی آغاز دوران مهم برای درک و دریافت صحیح از معارف و حقایق دینی، و از سوی دیگر، زمان کنج‌کاوی و پرسشگری‌ست، رویکرد به قرآن کریم که سرچشمه‌ی معرفت الهی‌ست، در این دوره، بسیار مهم بلکه لازم است؛ چنان‌که مقام معظم رهبری نیز بر این امر چنین تأکید کرده‌اند: «انس با قرآن در دوران کودکی و نوجوانی تا دوران جوانی، یک نعمت بسیار بزرگ است... اگر جوان مسلمان با قرآن انس پیدا کند و فرصت تدبیر در قرآن را به خود بدهد، بسیاری از شبهات دشمنان، بی‌اثر خواهد شد».^۲

۱- اصول کافی، ج ۲، ص ۶۰۳

۲- از فرموده‌های ایشان در دیدار با جمعی از حافظان و قاریان نونهال و نوجوان کشور (۱۳۸۰/۶/۲۸)

اهمیت این موضوع، مرکز طبع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران را بر آن داشت که گامی هرچند کوچک در راه ترویج معارف کلام الهی برای نوجوانان و دانش‌آموزان عزیز بردارد. امیدواریم که عرضه‌ی این اثر، موجب اقبال بیشتر این قشر اثرگذار در حال و آینده‌ی کشور اسلامی‌مان به قرآن شود و زمینه‌ساز انس با آیات الهی، درک معارف و حقایق دین، تدبیر در قرآن، و عمل به احکام و دستورهای حیات‌بخش آن باشد.

شیوه‌نامه

این نسخه از قرآن کریم که شامل متن آیات الهی و ترجمه‌ی آن، همچنین شرح آیات و ارایه در هر صفحه و فهرست موضوعی مربوط است، ثمره‌ی تلاش جمعی از کارشناسان این مرکز است که طی بیش از ۴ سال تحقیقات، تدوین، تهیه و تدوین شده است.

الف - متن آیات قرآن کریم: در این مصحف، متن آیات بر اساس رسم‌الخط کم‌علامت تهیه شده به همراه ترجمه و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران تنظیم و ارایه شده است که با توجه به ویژگی‌های نگارش و علامت‌گذاری آن، موجب سهولت در آموزش و فراغت قرآن کریم خواهد بود.

ب - ترجمه: ترجمه‌ی حاضر، پس از طی مراحل ذیل تهیه و تدوین شده است:

- تشکیل جلسات شورای تحقیق مرکز به منظور تهیه‌ی طرح، تصویب

شیوه‌نامه و انتخاب محقق و نگارنده

- تحقیق و نگارش اولیه‌ی متن ترجمه بر اساس شیوه‌نامه‌ی مصوب

- ویرایش علمی و بررسی دقیق متن توسط گروهی از محققان
- ویرایش ادبی متن از لحاظ مطابقت با دستور زبان و آیین نگارش
فارسی.

شایان ذکر است که مستندات علمی مربوط به این ترجمه، در سایت مرکز طبع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران، در دسترس است.
ج - شرح آیات منتخب: چون ترجمه‌ی قرآن، به علت محدودیت‌های خاص خود، در برخی موارد مبهم و سؤال‌برانگیز است، یا موضوعاتی در آیات قرآن وجود دارد که برای قشر نوجوان - با توجه به نیازها، سؤالات و مسایل ایشان - نیاز به توضیح و تبیین دارد، این توضیحات در قالب شرح یک یا چند آیه، مربوط به هر صفحه، به زبان ساده و به دور از پیچیدگی، طی مراحل ذیل تهیه و در مقابل متن آیات و ترجمه‌ی آن قرار گرفته است:

- تشکیل شورای مفاهیم مرکز طبع و نشر قرآن و تدوین طرح و دستورالعمل و نحوه‌ی اجرا

- نظرخواهی از حدود ۶۰ نفر از منتخبان معلمان دینی و قرآن سراسر کشور در خصوص موضوعات قابل طرح و نیازهای روز دانش‌آموزان
- پیشنهاد موضوعات قابل طرح در هر صفحه و بررسی آن توسط کارگروه ۶ نفره از معلمان مقاطع راهنمایی و دبیرستان، و نهایتاً تصویب یکی از موضوعات

- نگارش اولیه‌ی متن توضیحات، ضمن رجوع به منابع تفسیری و علمی، و با در نظر گرفتن سطح مخاطب

- ویرایش علمی متن تهیه‌شده، و مطابقت آیات و روایات و مطالب

نقل شده با منابع، و نظارت بر تناسب متن با اصول مد نظر در این طرح
- ویرایش ادبی متن از لحاظ مطابقت با دستور زبان و آیین نگارش

فارسی

- تهیه فهرست موضوعی از تمامی موضوعات طرح شده در شرح

منتخب آیات

بدیهی است که این اثر هرگز نمی‌تواند پاسخ‌گوی همه‌ی نیازهای
نوجوانان عزیز و علاقه‌مندان به قرآن کریم باشد؛ اما امید است سرآغازی
برای حرکت در این مسیر و زمینه‌ساز توجه بیش از پیش به مفاهیم
و معارف قرآن کریم باشد.

در پایان، از تمامی ریزانه‌ی که در مراحل متعدد تهیه‌ی این اثر ما را
یاری کردند، به‌ویژه برادر ارجمند جناب آقای سیدعلی سرابی: قائم مقام
محترم مرکز طبع و نشر قرآن - برای سلامتی ایران، و سایر همکاران این
مرکز در بخش‌های متنوع هنری، آماده‌سازی، تصحیح و رایانه، کمال امتنان
و تشکر می‌شود. امیدواریم که همگی آنان در مسیر نورانی خدمت به
ساحت مقدس قرآن کریم توفیق روزافزون یابند.

از خداوند متان مسألت می‌کنیم که این تلاش را حرم بی‌پذیرد و به
برکت آیات نورانی قرآن کریم، آن را موجب نورانیت سبب شفا‌یگان
و علاقه‌مندان به قرآن و مخاطبین محترم قرار دهد.

وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

واحد تحقیقات مرکز طبع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران

بسمه تعالی

سخن محقق

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ

وَعَ أَلَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ.

خدای مهربان را ستایم می‌گوییم که بر بندگان خود منت گذاشت و با دست قدرت خویش، آنان را بر صفحات کتاب هستی نقش کرد؛ و او را شکر می‌کنیم که ما را از این جهان به‌طور به حال خود رها نکرد و با شیاطین و سوسه‌گر و هوا و وسوسه‌ی نودگر تنها نگذاشت؛ بلکه بهترین مخلوقات خویش یعنی پیامبرانش را به سوی ما گسیل کرد تا پیام‌های او را به ما رسانند و راه کمال را به ما بنمایانند. ما این که نسبت به بهترین انسان رسید، و او، زیباترین پیام خدا یعنی قرآن را به ما رساند. آری، گلِ سرسبید جهان آفرینش، حضرت محمد بن عبدالله صلی الله علیه و آله از سوی خدا آمد و نقشی گنج سعادت را به ما سپرد؛ کتابی که «به راه‌های سلامت و سعادت، هدایت می‌کند و انسان را از تاریکی‌ها به نور می‌رساند.»^۱ و «پیروانش را به سوی بهشت فرمان می‌دهد و از آتش دوزخ باز می‌دارد.»^۲ اما بهره‌گیری از

۱- برگرفته از آیه ۱۶ سوره‌ی مائده: «يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُمُ شُبُلُ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى

النُّورِ بِإِذْنِهِ»

۲- برگرفته از روایتی نورانی از امام صادق علیه السلام: «ان القرآن زاجر و آمر؛ يأمر بالجنة و يزجر عن

النار». (الکافی، ج ۲، ص ۶۰۱)

این کتاب نورانی، به لوازمی نیاز دارد که یکی از مهم‌ترین آن‌ها، «فهم معانی و آشنایی با مفاهیم آن» است. از این رو بر هر مسلمانی لازم است که برای آشنایی با معانی و مفاهیم قرآن بکوشد و تا جایی که می‌تواند، از این چشمه‌ی زلال بنوشد.

از این رو، مرکز طبع و نشر قرآن بر این شد که با ارایه‌ی ترجمه‌ای دقیق و روان، و شرح آیاتی از کلام‌الله مجید، گامی در آشنا کردن جامعه‌ی شریف و مسلمان ایران به‌ویژه نوجوانان و جوانان عزیز با قرآن کریم بردارد، و این اثر، همان عزم و اراده است.

مصحفی که اکنون پیش‌رو دارید، مشتمل بر سه بخش متن آیات نورانی قرآن، ترجمه‌ی آن، شرح و توضیح برخی از آن‌هاست. در این گفتار، توضیحاتی مختصر در باره، این ترجمه و شرح برخی از آیات منتخب، به طور جداگانه، تقدیم می‌شود.

الف - ترجمه

بدون شک، ترجمه، یکی از دشوارترین فنون در حوزه‌ی زبان و ادبیات است؛ زیرا مترجم باید با دو حوزه‌ی زبان مبدأ و زبان مقصد و پیوندهای و رموز آن‌ها آشنایی داشته باشد؛ بدین صورت که سخن را به درستی از زبان مبدأ دریابد و با امانت به زبان مقصد برساند، و روان و شیوا به مخاطب مورد نظر ارایه کند. البته هنگامی که این فن، در خدمت متنی همچون قرآن کریم قرار می‌گیرد، دشواری آن دوچندان می‌شود؛ زیرا مترجم از یک سو با متنی بسیار متین، عمیق و آکنده از آرایه‌های ادبی

مواجه است،^۱ و از سوی دیگر، رعایت امانت در انتقال مفاهیم این متن مقدّس، در نهایتِ اهمیّت قرار دارد، و نیز تلاش برای روان کردن متن، کار را بسی دشوارتر می‌کند.

بنا بر این، در این ترجمه، تلاش فراوانی مبذول شد تا متن قرآن به درستی فهمیده و به درستی به مخاطبان فارسی‌زبان منتقل شود. بررسی معانی آیات، توجّه به سیاق، دقّت در موقعیت نحوی کلمات و عبارات و جملات، بررسی معانی حروف، توجّه به آرایه‌های بلاغی، عنایت به شأن نزول و آیات تفسیری ذیل آیه و توجّه به اقوال و نظریات مفسّران، از اهمّ فعالیت‌های استادی که در حوزه فهم آیات قرآن در این ترجمه صورت گرفته است، و نظر می‌رسد که بسیاری از ترجمه‌های مشهور معاصر - علی‌رغم زحمات فراوانی که محمّل شده‌اند و راقم این سطور به خوبی از آن آگاه است - در برخی از این موارد، دچار لغزش و سهو و نسیان شده‌اند؛ هرچند که ما نیز خود را از غفلت و رخا مدام نمی‌دانیم.

اما در «حوزه‌ی تفهیم»، نهایت تلاش صورت گرفت تا آنجا که از آیات فهمیده شده، به «درستی و روانی» به «مخاطب عام فارسی‌زبان» منتقل شود. پرهیز از به کارگیری کلمات و عبارات دشوار، مراجعه‌ی مکرّر به لغت‌نامه‌ها

۱- چنانکه در روایت شریف علوی، قرآن چنین توصیف شده است: «ظَاهِرُهُ اَبْيَقُ وَ باطنُهُ اَعَمُّ»

(الکافی، ج ۲، ص ۵۹۹)

۲- برای هر یک از این موارد و موارد دیگری که از ذکر آنها صرف نظر شد، شاهد مثال‌های فراوانی در این ترجمه وجود دارد که به خاطر ضیق مقال، از طرح آنها خودداری می‌شود؛ لکن ان شاء الله بخشی از مستندات این ترجمه در پایگاه اطلاع رسانی مرکز طبع و نشر قرآن قرار خواهد گرفت.

معاصر و نظریات فرهنگستان زبان و ادب فارسی برای انتخاب واژگان صحیح فارسی و پرکاربرد، رعایت ساختار دستوری جمله در زبان فارسی، توجه به زبان فارسی معیار با عنایت به رواج آن در مناطقی از کشور عزیزمان که فارسی رایج در آنها، مبنا و پایه‌ی گفت‌وگوهای ملی کشور است و رسانه‌ی ملی، برنامه‌های سراسری خود را بر اساس آن تدوین و پخش می‌کند، و همچنین ویرایش ادبی متن، از اهم فعالیت‌هایی است که برای انتقال مفاهیم عالی قرآن به زبان مقصد به انجام رسید.

اینجا ذکر دو نکته لازم به نظر می‌رسد:

- ۱- در بسیاری از موارد، برگردان کلمات زبان مبدأ به‌تنهایی، مفهوم آیه را به مخاطب منتقل نمی‌کند و به دلایل نحوی یا بلاغی یا تفسیری، کلمه یا عبارتی در تقدیر است. متون در نظر گرفتن آن، جمله معنای کاملی ندارد؛ از این رو لزوم استفاده از پراتز در جمله برای انتقال صحیح مفهوم آیه به مخاطب، انکارناپذیر است. در حقیقت، آیه‌ها به منظور ذکر کلمات محذوف و مقدر به کار گرفته شده، و البته سعی بر این به‌ده که به گونه‌ای باشد که در صورت حذف، خللی به ساختار و معنای آیه وارد نشود.
- ۲- در این ترجمه، به منبع خاصی اکتفا نشده، و به ضرورت و احساس نیاز، به منابع متعدّد مراجعه شده است. مهم‌ترین منابعی که پیوسته به آنها رجوع شده، بدین قرارند:

در حوزه‌ی تفسیر

المیزان فی تفسیر القرآن، آلاء الرحمن فی تفسیر القرآن، مجمع البیان
لعلوم القرآن، روح الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن، الکشف عن

حقائق غوامض التفسير، البحر المحيط فى التفسير، روح المعانى فى تفسير القرآن العظيم، تفسير التحرير و التنوير، الجوهر الثمين فى تفسير الكتاب المبين، تفسير الصافى، تفسير الجالين، تفسير الكاشف.

در حوزه‌ی زبان و ادبیات عرب

مغنى اللبيب عن كتب الاعاريب، النحو الوافى، موسوعة النحو و الصرف و الارباب، الدر المصون فى علوم الكتاب المكنون، الجدول فى اعراب القرآن و صرفه و بياضه (محمود صافى)، اعراب القرآن الكريم (محيى الدين الدرويش).

در حوزه‌ی مفردات و لغت

لسان العرب، تاج العروس، معجم الفاظ القرآن الكريم، صحاح جوهرى، عمدة الحفاظ، اساس اللغة، معجم الوسيط، مقاييس اللغة، مجمع البحرين، كتاب العين، حاشیه‌ی اسوى - ابى قرآن كريم (دکتر حمیدرضا مستفید).

در حوزه‌ی زبان و ادبیات فارسی

لغت‌نامه‌ی دهخدا، فرهنگ معین، دستور زبان فارسی (پنج ستاد)، فرهنگ املايى خط فارسی، دستور خط فارسی (مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی).

نکته‌ی دیگری که ذکر آن بر من واجب است، تشکر و قدردانی از قرآن‌پژوه فاضل، برادر ارجمند و دوست گرامی‌ام جناب آقای مرتضی توکلی است. این عزیز بزرگوار، از ابتدا تا انتهای ترجمه، راهنما و یاور بنده بودند و در شکل‌گیری، تطوّر و کمال ترجمه، نقش اساسی داشتند.

و به طور قطع در شکل‌گیری این اثر، صاحب سهم فراوانی هستند. دقت و ریزینی‌های پرارزش ایشان در ویرایش علمی اثر و زحمات فراوانی که در بذل مشورت به بنده در مراحل ترجمه متحمل شدند، شایسته‌ی تقدیر و سپاسگزاری فراوانی‌ست که از عهده‌ی امثال راقم این سطور خارج است و شکر آن با صاحب قرآن است. برای ایشان، از خدای بزرگ، طول عمرِ عزّت، تعالی و رشدِ فزاینده خواستارم و امید دارم که جامعه‌ی علمی در قرآنی ما بیش از گذشته از وجود ایشان بهره برد.

همچنین جناب آقای محمدرضا مزرعی که در ویرایش و اصلاحات ترجمه تلاش فراوانی مبذول داشتند و این حقیر را بسیار یاری کردند، تشکر می‌کنم؛ و نیز جناب آقای دکتر کریم دولتی که متن ترجمه را ویرایش کردند، سپاسگزارم.

البته شرح و توضیح در باره‌ی این ترجمه، به مجالِ وسیع نیاز دارد؛ اما این مقام، مقام اختصارِ مقال است، و به اطناب نیازی نیست. از این‌رو، سخن در باره‌ی ترجمه را به پایان می‌برم و از همه‌ی ارشدان محترم، به‌ویژه صاحب‌نظران این حوزه، تقاضا می‌کنم که ما را در نظریات و انتقادات سازنده و مشفقانه‌ی خویش بهره‌مند فرمایند.

ب - شرح آیات منتخب (ویژه‌ی دانش‌آموزان)

پس از نگارش شرح آیات منتخب (مشهور به قرآن حکیم) - که با استقبال کم‌نظیری از سوی ارادتمندان به قرآن کریم مواجه شد - مرکز طبع و نشر قرآن بر این شد که با همان جهت‌گیری و هدف، و این بار، با مخاطب قراردادن نوجوانان عزیز، آیاتی از قرآن را شرح و توضیح کند. این تصمیم بجا

و مناسب، به شکل گیری بخش سوّم این کتاب، یعنی شرح آیات منتخب (ویژه‌ی دانش‌آموزان)، انجامید. در این اثر، با توجه به اهمیت موضوع، یک یا چند آیه در صفحه شرح داده شده است. شیوه‌ی انتخاب موضوع، روند مشخصی داشت که در سخن گرد آورنده توضیح داده شده است. اّلا پس از انتخاب موضوع، محقق اثر، آیه را شرح داده و موضوع مورد نظر با استفاده از منابع متعدّد تفسیری، روایی، علمی و...، و البته با زبانی ساده، شیوا و مردم‌پسند نوجوانان توضیح داده است. در این راه، از داستان، شعر، مَثَل، رُصف و... برای جذاب و دل‌پذیرتر شدن متن، به‌وفور استفاده شده است. در گام بعدی، متن معلومات دانش‌آموزان متوسطه‌ی اول لحاظ شده، و مخاطبان این اثر، دانش‌آموزان مقاطع متوسطه‌ی اول و دوم فرض شده‌اند. در این اثر، از استعمال واژه‌ها، عبارات ثقیل اجتناب شده، و به هیچ‌وجه، مباحث تخصصی تفسیری طرح نشده است؛ بلکه هدف اصلی ما، آشنا کردن نوجوانان با برخی از مباحث سیدن قرآن و معارف مهم قرآنی بوده تا کمک‌کار آنان در مسیر پریچ‌وخم زندگی باشد.

در اینجا بر خود لازم می‌دانم از برادر ارجمندم، جناب آقای علی‌رضا چیدری که با دقّت و حوصله‌ی فراوان، به ویرایش علمی این اثر همت گماشتند، سپاسگزاری کنم.

و فراتر از همگان، معبود بی‌همتا را سپاس می‌گوییم که بر بندگان

۱- امکان مشاهده متن شرح آیات منتخب به همراه پاورقی‌ها، در پایگاه اطلاع رسانی مرکز طبع و

نشر قرآن وجود دارد.

کوچک خود منت گذاشت و افتخار خدمت به پیشگاه کلام مقدسش را
نصیتمان فرمود.

در پایان، سعی ناچیز خود را با کمال تواضع و فروتنی به پیشگاه مولا و
صاحب‌مان، حضرت بقیة الله الاعظم - ارواحنا لتراب مقدمه فداء - تقدیم
می‌کنیم و با عجز و التماس به آن بزرگوار عرض می‌کنیم:

يَا كَيِّمُ الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَاهْلَكْنَا الضُّرَّ وَجِئْنَا بِضَاعَةٍ مُرْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ
وَقَصِّدْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ

والسلام

محمد فقیهی رضایی

محرم الحرام ۱۴۳۵ هجری قمری

آبان ۱۳۹۲ هجری شمسی